


## PRILOGA 4: Ekološki management v turizmu na Danskem

### IDENTIFIKACIJSKA VPRAŠANJA

Naziv državnega znaka za okolje:
Swan (Nordic Eco-label) Flower (European Eco-label).
Znak za okolje Swan (Labod) je skandinavski ekološki simbol s podružnicami (izpostavami) v vseh skandinavskih državah. Kot so se skandinavske države povezale in ustanovile uradni sistem podeljevanja skandinavskega znaka za okolje, so se tudi države v okviru Evropske unije dogovorile o skupnem evropskem znaku za okolje. Znak za okolje EU deluje podobno kot skandinavski znak za okolje Swan (Labod). Proizvajalci morajo uporabiti vzorce in dokumentacijo, da dokažejo skladnost svojih proizvodov in storitev s kriteriji na področju okolja, zdravja in kakovosti. Te zahteve predpisujejo državne organizacije članic EU pod nadzorom Evropske komisije.
Znak za okolje – logo

Od kdaj obstaja?
Interes do okoljske naravnosti je postal v skandinavskih državah izrazit v osemdesetih letih prejšnjega stoletja. Povečale so se potrebe po nepristranskem, neodvisnem okoljskem simbolu. Leta 1989 se je skandinavski ministrski svet odločil podpreti uvedbo skupnega, uradnega skandinavskega ekološkega znaka za okolje. Laboda kot simbol skandinavskega ministrskega sveta je bil izbran kot simbol znaka za okolje.  Poslanstvo skandinavskega znaka za okolje Swan (Labod) je v zmanjševanju potrošniškega obremenjevanja okolja. Z neobvezno uporabo ekološkega znaka za okolje želijo poudariti »zeleno« zavest uporabnikov in kupcev v želji, da prispevajo k boljšemu in bolj zdravemu okolju. S procesom podeljevanja znaka za okolje želijo vzpodbuditi proizvajalce, da razvijajo okolju prijazne proizvode in storitve.  V nadaljevanju bomo navedli, s katerimi argumenti institucija skandinavskega znaka za okolje promovira svojo dejavnost in zakaj jo proizvajalci oziroma ponudniki izbirajo:
<ul style="list-style-type: none"><li>• zaradi velike naklonjenosti prebivalcev skandinavskih držav do tega znaka (raziskava iz leta 2000 je pokazala, da ji zaupa 91 odstotkov Švedov, 85 odstotkov Norvežanov, 75 odstotkov Fincev in 56 odstotkov DANCEV);</li><li>• zaradi stroškovne učinkovitosti in preprostega načina komuniciranja o okoljskih aktivnostih z gosti in zaposlenimi;</li><li>• zaradi področij, na katerih lahko zmanjšujejo stroške kot n.pr. pri zmanjševanju porabe energije, vode in kemičnih izdelkov in pri zmanjševanju količine odpadkov;</li><li>• zaradi vse večjega števila turistov, ki želijo potovati in prenočevati v objektih, ki poslujejo na okolju prijazen način;</li><li>• zaradi sistema ekološkega managementa, ki je prilagojen hotelskemu poslovanju; ekološke zahteve razvrščajo po glavnih ekoloških parametrih. To pomeni, da je znak za okolje simbol za kakovost in skrbi za visoke standarde ekološkega ravnanja;</li></ul>

- ekološka tematika je zelo kompleksna in zahteva dolgo dobo prilagajanja; proces pridobivanja znaka za okolje lahko služi kot vodnik v tem delu;
- zaradi ugleda in kriterijev, ki uvrščajo skandinavski znak za okolje v vrh svetovnih znakov za okolje za hotele.

**Katero ministrstvo je zadolženo za ekološko problematiko (eco labelling)?**

Ministrstvo za okolje Kraljevine Danske.

Leta 1971 je Danska kot prva država na svetu ustanovila Ministrstvo za okolje.

**Katere dejavnosti, panoge, proizvodi, storitve, procesi so vključeni v proces managementa znaka za okolje?**

Skandinavski znak za okolje Swan (Labod) jamči, da je proizvod ali storitev dobra ekološka izbira. Zeleni simbol je bil dodeljen 60 izdelčnim skupinam, za katere bi bila uporaba znaka za okolje priporočljiva in koristna. Trenutno se že večina proizvodov in storitev – od tekočine za pranje do pohištva in hotelov – ponaša z znakom za okolje Swan (Labod). Izpolnjevanje določenih kriterijev za proizvode in storitve preverjajo v neodvisnih laboratorijih, s certificiranjem in občasnim kontroliranjem. Izdelčna področja (12) znaka za okolje Swan (Labod) so:

- Gradnja in izdelki za dekoriranje
- Avtomobili
- Domače kemikalije
- Domače ogrevanje
- Stroji
- Pisarniška oprema
- Ostala merila
- Papirnati in celulozni izdelki
- Storitve
- Razno drobno blago
- Seznam nevarnih kemikalij

**Ali državna organizacija podeljuje svoj znak za okolje ali je prevzela katerega od mednarodnih?**

V okviru danskega združenja za standardizacijo (Danish Standards Association) deluje v Kopenhavnu »Ecolabeling Denmark«, ki je odgovoren za vodenje administracije za oba uradno priznana znaka za okolje na Danskem: Swan – Labod (Nordic Eco-label) in Flower (European Eco-label). »Ecolabeling Denmark« deluje neodvisno od proizvajalcev, tržnih znamk in finančnih interesov. »Ecolabelling Denmark« je pravni subjekt, ki deluje skladno z dansko zakonodajo. Prijavna dokumentacija je predmet stroge in visoke zaupnosti, ki se nanaša na prijavitelja in »Ecolabelling Denmark«. V procesu preverjanja kriterijev je zagotovljena popolna anonimnost.

Namen podeljevanja znaka za okolje je minimirati negativne vplive proizvodov in storitev na okolje in zdravje ljudi. Kriteriji so razviti za izdelčna področja. Predpisani kriterijitemeljijo na ugotavljanju vplivov skozi celoten življenjski cikel izdelka (od surovin do izdelka), njegove uporabe in odpadkov. Ko so kriteriji vpeljani, lahko dobavitelji proizvodov ali storitev zaprosijo za uporabo znaka zanje. Uporaba znaka za okolje je prostovoljna.

**Ali obstaja za turizem ločeni sistem podeljevanja znaka za okolje? Katera področja zajema (nastanitve, restavracije, turistične kmetije,...)?**

V okviru storitev (enega izmed 12 izdelčnih področij) obstaja pri znaku za okolje Swan – Labod (Nordic Eco-label) sedem podpodročij, med katerimi so tudi hoteli in mladinski hoteli »youth hostels«.

Predstavite celotno organizacijsko strukturo znaka za okolje, s posebnim poudarkom za področje turizma.

Skandinavske države koordinirano delujejo pri uporabi skandinavskega znaka za okolje Swan. Skupno koordinacijo vodi Skandinavski odbor za podeljevanje znaka za okolje (Nordic Ecolabelling Board, NMN), ki je izdelal in sprejel sistem regulativ. NMN določi, kateri izdelki in po katerih kriterijih bodo lahko pridobili certifikat znaka za okolje Swan. Odločitve, ki jih sprejema NMN, morajo biti vselej soglasne. Skupine strokovnjakov iz skandinavskih držav razvijajo in načrtujejo kriterije. Predstavniki teh skupin prihajajo iz vladnih organov, okoljskih organizacij, trgovine in industrije. Preden NMN finalizira kriterije, jih večstransko preveri. Ko so kriteriji pripravljeni, jih imajo proizvajalci pravico uporabljati na izdelkih, ki pripadajo določeni kategoriji. Podeljevanje licenc vodijo državne podružnice (izpostave) (n.pr. na Danskem »Ecolabeling Denmark«).

Kriteriji skandinavskega znaka za okolje Swan variirajo med različnimi izdelki. Skupni kriteriji za vse izdelčne skupine pa so naslednji:

- pozornost je namenjena vplivu izdelka na okolje od surovin do odpadkov – skozi celoten življenjski cikel izdelka.
- Kriteriji za pridobitev znaka za okolje se nanašajo na kakovost in izvajanje. Izdelki morajo biti vsaj tako dobri kot primerljivi izdelki na trgu.
- Kriteriji se postopno zvišujejo (ostrijo), kar jamči, da ima izdelek, ki se ponaša z znakom za okolje Swan (Labod), vedno najvišjo stopnjo okoljske naravnosti.

Koliko turističnih ponudnikov je do sedaj že pridobilo znak za okolje v turizmu? Katera področja iz prejšnjega vprašanja so najbolj zastopana?

V skupini »hoteli in mladinski hoteli (youth hostels)« je doslej pridobilo licenco 324 obratov.

## ORGANIZACIJSKA VPRAŠANJA

Ali pristojno ministrstvo samo izvaja proces podeljevanja (certificiranja) in monitoringa znaka za okolje ali je za te postopke ustanovilo poseben organ?

Ministrstvo za okolje je za vodenje administracije za oba uradno priznana znaka za okolje pooblastilo kot pristojno telo »Ecolabeling Denmark«, ki deluje v okviru danskega združenja za standardizacijo (Danish Standards Association).

Kakšen je vpliv zbornic in ostalih institucij?

Vpliv se ne omenja, verjetno je zelo majhen, saj gre za neodvisno združenje.

Kašno vlogo ima v procesu podeljevanja znak za okolje v turizmu ministrstvo za turizem oz. pristojno ministrstvo zadolženo za turizem in kakšno nacionalna turistična organizacija?

V okviru Ministrstva za gospodarske in poslovne zadeve deluje devet agencij, med katerimi je tudi danska turistična organizacija Visitdenmark (www.visitdenmark.com), ki na svojih spletnih straneh in v katalogih promovira dansko turistično ponudbo. Ni zaslediti poudarka promocije na ekološki ponudbi.

Kako je s svetovalci in/ali kontrolorji? Ali zanje obstaja licenciranje?

ni informacij

Kako poteka in kdo izvaja proces prijavljanja, informiranja in administracije v zvezi z znakom za okolje v turizmu?

Za vso administracijo v zvezi z obema znakoma za okolje skrbi »Ecolabeling Denmark«. Prošnjo za uporabo znaka za okolje Swan (Labod) pošlje turistični ponudnik v formalni obliki z vso zahtevano dokumentacijo sekretariatu v skandinavski državi, v kateri ima sedež. Postopek za pridobitev uporabe znaka za okolje Swan (Labod) je plačljiv. Preden se turistični

ponudnik uradno prijavi, je zaželeno, da sam preveri, ali izpolnjuje zahteve. Prijavni obrazec lahko izpolni turistični ponudnik sam, ali pa pooblasti ustrezno institucijo. Pomembno je, da je vsa dokumentacija, kot npr. kalkulacije, certifikati, poročila o merjenjih, prodajnih statistikah in ostalo priložena in na razpolago za preverjanje in pregledovanje v procesu pridobivanja znaka za okolje.

[Ali obstaja sistem izobraževanja v procesu znaka za okolje, ločeno za turizem? Kdo, kako pogosto, za koga ga izvaja? Je obvezno; kdo ga plačuje \(je subvencionirano?\)](#)

V okviru ekološkega managementa kot enega izmed treh področij preverjanja usklajenosti prijavitelja z zahtevnimi kriteriji, je področje izobraževanja in usposabljanja (treningov) zaposlenih. Vsak zaposleni, ki je vključen v dnevno operativno delo, mora obvladati znanja, ki jih zahteva postopek licenciranja. Vsak zaposleni mora biti letno informiran o okoljskem delu v hotelu in rezultatih merjenja v primerjavi s kriteriji znaka za okolje Swan (Labod). Vsak zaposleni mora biti usposobljen za izvajanje splošnih okoljskih zadev in še posebej za okoljske zadeve, ki se nanašajo na njegovo delo. Namen treningov je v zaposlenih vzbuditi zavest o možnih okoljskih vplivih na njihovo delo in katere okoljske učinke izboljšanja lahko v podjetju dosežejo, če si za to prizadevajo. Sodelovanje zaposlenih na treningih mora biti dokumentirano. V proces treninga in izobraževanja morajo biti vključeni (dokumentirano) tudi zaposleni pri dobaviteljih, ki so dnevno prisotni v hotelu.

[Kakšna je veljavnost oz. trajanje znaka za okolje v turizmu?](#)

Znak za okolje Swan (Labod) običajno velja tri leta, saj se v tem obdobju revidirajo tudi kriteriji, zato morajo ponudniki zaprositi za obnovitev licence. Na ta način so v »Ecolabelling Denmark« prepričani, da bodo izdelki bolj ekološko primerni.

[Kako poteka proces pridobivanja znaka za okolje v turizmu, kakšne pogoje mora izpolnjevati turistični ponudnik. Kakšen je sistem točkovanja?](#)

Ker so stroški certificiranja odvisni od vrste poslovnega procesa v turističnem objektu, so odgovorni za znak za okolje Swan (Labod) oblikovali tri razrede, v katere uvrstijo vsakega prijavitelja. Ti razredi so naslednji:

**Razred A:** Izpolnjen mora biti eden od pogojev:

- prijaviteljev prihodek iz gostinstva znaša več kot 45 % njegovega celotnega prihodka iz dejavnosti gostinstva in nastanitve,
- izkoriščenost namestitvenih kapacitet je višja od 60 %.

**Razred B:** Če niso izpolnjeni pogoji iz razreda A, mora biti izpolnjen najmanj eden izmed naslednji pogojev:

- prijaviteljev prihodek iz gostinstva znaša med 15 do 45 % njegovega celotnega prihodka iz dejavnosti gostinstva in nastanitve,
- izkoriščenost namestitvenih kapacitet je med 40 in 60 %, v ponudbi je bazenski kompleks.

**Razred C:** ostali prijavitelji

Prijava je možna, če prijavitelj pri svoji dejavnosti dosega **mejne vrednosti v štirih ocenjevalnih kategorijah:**

1. poraba energije (merilo: letna poraba za ogrevanje in elektriko/skupno št. kvadratnih metrov), to kategorijo je možno modificirati, saj je potrebno upoštevati lego objekta v določenem klimatskem pasu,
2. poraba vode (merilo: liter/gosta na noč)
3. poraba kemičnih sestavin za čiščenje (merilo: gram / gosta na noč)
4. okoljski management (merilo: kg odpadkov/ gosta na noč)

Kategorija:	enota	A razred	B razred	C razred
Poraba energije (jug Skandinavije)	kWh	280	250	235
Poraba energije (sever Skandinavije)	kWh	460	430	415
Poraba vode	l/gosta na noč	300	250	200
Poraba kemičnih sredstev	g/gosta na noč	35	30	25
Odpadki	kg/gosta na noč	1,5	1,0	0,5

Splošne zahteve, ki jih mora izpolnjevati vsak prijavitelj (hotel ali mladinski hotel):

- izpolnjeni morata biti dve od štirih mejnih vrednosti,
- izpolnjene morajo biti vse obvezne zahteve,
- izpolnjenih mora biti najmanj 60 odstotkov možnih točk, ki jih prijavitelj zbira na osnovi izpolnjevanja kriterijev na področju izvajanja dejavnosti in vzdrževanja,
- izpolnjenih mora biti najmanj 65 odstotkov možnih točk, ki jih prijavitelj zbira na osnovi izpolnjevanja kriterijev na vseh ostalih področjih,
- izpolnjene morajo biti vse zahteve okoljskega managementa,
- zahteve se preverjajo pri prijavitelju.

Celoten sistem ocenjevanja zajema naslednja tri področja:

I. Štiri mejne vrednosti za:

- energetska poraba,
- porabo vode,
- kemične izdelke,
- upravljanje z odpadki.

II. Obvezne zahteve in točke, ki jih prijavitelj zbira na osnovi izpolnjevanja kriterijev, zajemajo naslednja področja dejavnosti prijavitelja:

- izvajanje dejavnosti in vzdrževanje,
- porabo energije in okolju prijaznih izdelkov,
- pohištvo, montažo in opremo ter ostalo opremo,
- hotelske sobe,
- kuhinjo in jedilnico,
- čiščenje in pranje,
- odpadke,
- transport,
- uradne zahteve, varnost in higiena,
- posebne zahteve za hotele z restavracijami,
- posebne zahteve za hotele s konferenčnimi sobami,
- posebne zahteve za hotele z bazeni,
- posebne zahteve za hotele z vrtom,
- dodatne posebne zahteve in spremembe za mladnske hotele.

III. Ekološki - okoljski management

Kakšni so stroški pridobitve znaka za okolje v turizmu? (ali obstaja več razredov – kateri so kriteriji: število ležišč; letni prihodek...?)
Vstopni prispevek – postopek za pridobitev certifikata: 3.500 danskih kron (469,57€)
10 danskih kron (DKK) = 1.34163 Euro (EUR)
Kakšni so stroški letne uporabe znak za okolje v turizmu (obstaja več razredov – kateri so kriteriji?)
Stroški letne uporabe: 0,4 odstotkov prometa oz. prihodka; maksimalni strošek je 250.000 danskih kron
Kako poteka monitoring znak za okolje v turizmu?
V vseh skandinavskih državah je postopek enak.
Kako se trži (turistični ponudniki, gostje) znak za okolje v turizmu in katera organizacija na državnem nivoju je zadolžena za to?
Proizводи in storitve, ki so pridobili skandinavski znak za okolje Swan (Labod), se morajo tržiti skladno s pripravljenimi »Pravili za podeljevanje skandinavske znaka za okolje izdelkom«. Če je certifikacijski organ izpeljal proces preverjanja zahtev za hotele, potem se mora turistični ponudnik tržiti z skandinavskim znakom za okolje Swan (Labod), ki mu doda naziv »hotel«. Enako velja za mladinske hotele. Tudi za bolj specifične nazive je zadolženo združenje »Nordic ecolabelling«.
V okviru izpolnjevanja zahtev iz ekološkega managementa morajo v hotelu poskrbeti tudi za obveščanje in informiranje gostov, ki morajo biti informirani o: <ul style="list-style-type: none"> <li>• tem, da prebivajo v hotelu, ki ima pridobljen naziv skandinavskega znaka za okolje Swan (Labod) in da zaradi tega prispevajo k zmanjšanju negativnih vplivov na okolje;</li> <li>• okoljski politiki hotela in delu prispevku hotela k varovanju okolja;</li> <li>• tem, kako lahko sami prispevajo k nadaljnjim okoljskim izboljšavam kot je n.pr. varčevanje z energijo, večkratna uporaba brisač in podobno.</li> </ul>
Ali obstaja združenje ekološki turističnih ponudnikov?
nismo zasledili

## VSEBINSKA VPRAŠANJA

Katere okoljske segmente loči znak za okolje v turizmu?
Že razloženo v organizacijskem vprašanju Kako poteka proces pridobivanja znaka za okolje v turizmu in kakšne pogoje mora izpolnjevati turistični ponudnik.
Kateri so minimalni kriteriji, ki jim mora izpolnjevati turistični ponudnik, če želi pridobiti znak za okolje?
Že razloženo v organizacijskem vprašanju Kako poteka proces pridobivanja znaka za okolje v turizmu in kakšne pogoje mora izpolnjevati turistični ponudnik.
Ali obstajajo različni nivoji v kakovosti ekološki ponudbe (glede na doseženo število točk?)
Ne, samo za različne vrste hotelov (z restavracijo, kongresno dejavnostjo, z bazeni, z vrtom) in mladinskih hotelov.

## Opombe, priporočila, poudarki

Vpliv skandinavskega znaka za okolje Swan (Labod) je zelo močan. Značilna je sinergija delovanja med podružnicami (izpostavami) v posameznih državah, pri čemer velja temeljno načelo uporabe pravne zakonodaje, ki velja v državi, v kateri ima sedež prijavitelj. Znak za okolje ima dolgoletno tradicijo in zelo osveščeno in pozitivno okoljsko naravnano publiko, ki

zaupa temu znaku za okolje in ga ceni. Velika naklonjenost je tudi posledica temeljnega načela, ki ga upošteva Skandinavski odbor za podeljevanje znaka za okolje (Nordic Ecolabelling Board, NMN) – nenehno izboljševanje in ostrenje kriterijev oziroma standardov.

Kako se razvijajo kriteriji za skandinavski znak za okolje Swan (Labod)? Ko razvijajo kriterije za novo izdelčno skupino, upoštevajo vpliv izdelka na okolje v njegovem celotnem življenjskem ciklu. Pri izbiri izdelčnih skupin upoštevajo:

- pomembnost – določajo skladno s specifičnimi okoljskimi problemi, ki so povezani z izdelčno skupino in tudi v skladu s tem, kako široko je področje delovanja;
- potencial – ocenjujejo ga glede na možne okoljske koristi znotraj izdelčne skupine;
- kontroliranje – merilo, kako izdelek, aktivnost ali problem vpliva na znak za okolje.

Skupine ekspertov iz skandinavskih držav, ki vključujejo predstavnike posameznih sektorjev industrije, skupaj razvijajo in načrtujejo kriterije. Vsak predlog večstransko preverijo. Potem kriterije preverijo pri ustreznih institucijah in strokovnjakih v skandinavskih državah. Kriterije dokončno oblikuje in potrdi Skandinavski odbor za podeljevanje znaka za okolje (Nordic Ecolabelling Board, NMN). Podeljevanje licenc vodijo državne podružnice (izpostave) (n.pr. na Danskem »Ecolabeling Denmark«). Kot se razvijajo izdelki in nove znanstvene najdbe in izboljšave, se razvijajo tudi kriteriji znaka za okolje Swan (Labod). Približno vsaka tri leta revidirajo dokument s kriteriji in oblikujejo nove, revidirane kriterije. Na ta način skrbi znak za okolje Swan (Labod) za nenehne okoljske izboljšave.

